

בע"ה

לאורו

עיונים לאור תורתו של
מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

גיליון 98

לחג הסוכות ולשמחת-תורה ה'תש"פ

**הארות
לחג הסוכות**
הרב אברהם שפירא

**מעגלי התבוננות
לחג הסוכות**
הרב שלמה לוי

**דירת עראי
שכולה מבצר**
אלדד פרי

**"רוח האומה
יתגלה בגדוליה"**
הרב אברהם שפירא

**אורו לילדים
בראש צעיר**

**"ובחרת
בחיים"**

משנת מרן
האור החיים
הקדוש
זיע"א

**לחג הסוכות
ולשמחת תורה**

- נא לשמור על קדושת הגיליון - טעון גניזה -

מתורתו של
ה'אביר יעקב'
רבנו יעקב אבוחצירא
זיע"א

הרב אברהם שפירא זצ"ל
ר"י "מרכז הרב" והרב הראשי לישראל

הארות לחג הסוכות

"וחג האסיף תקופת השנה"

פירש רש"י: "לשון מסיבה והקפה". סוכות הוא גם התחלה של שנה חדשה, וגם סיום של שנה שעברה. מסוכות מתחילה השפעה על כל השנה - "ובחג נדונים על המים" (ראש השנה א ב), "אמר הקב"ה נסכו לפני מים כדי שאברך לכם גשמי שנה" (ר"ה טז).

סוכות הוא סיום היקף השנה שעברה וסיום של הימים הנוראים, והוא זמן של חשבון של כל השנה וכפי שהיו שרים בשמחת בית השואבה חסידים ואנשי מעשה: "אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו", "אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחל לו" (סוכה גג). ועל כך ישנה שמחה של היטהרות הלב. שכן, האדם חוזר אז אחר יום הכיפורים למצב של: "האלוקים עשה את האדם ישר". "ולישרי לב שמחה".

השמחה היתירה בסוכות

השמחה בסוכות שונה משאר שמחה שבמועדים. פסח ושבועות הם מכוח זכות אבות וכמו שנאמר "ואזכור את בריתי". אבל מצוות סוכה שהיא לזכר ענני הכבוד שחזרו לאחר חטא העגל ואף על פי כן, הקב"ה חזר וקרת עמהם ברית ושכן בתוכם בענני הכבוד, שזוהי חיבה יתירה, וכמו שכתב בפירוש הגר"א לשיר השירים (א" קטז) על תפילת אהבה רבה אהבתנו ד' אלוקינו, חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו, "שבימי האבות ויציאת מצרים היתה אהבתך רבה ואחר חטא העגל חמלת עלינו וסלחת לעווננו, ואמר חמלה גדולה ויתירה, פירוש שהשפעת עלינו עוד יותר תורה מבראשונה, שנתת לנו לוחות שניות וציווית לעשות המשכן להיות שוכן בינינו שלא היה לנו מקודם", עד כאן דבריו. ובכל שנה אחרי המחילה ביום הכיפורים ישנה חזרה של השראת השכינה בישראל. ולכן, ישנה שמחה יתירה בסוכות והוא זמן שמחתנו ועל כך נאמר: "הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך" (שה"ש).

וכן, בסוכות הושלם הניתוק מחטא העגל, וכפי שמבואר בשם הגר"א שבט"ו בתשרי החלו בבניית המשכן ואז חזרו ענני הכבוד לשכון במחנה לעיני כל ישראל. כי בהתחלת בניית המשכן לשם ד' הייתה השלמת ניתוקם מחטא העגל, לכן חזרו ענני הכבוד (ובשמיני למילואים הגיעו למעלה נוספת ששרתה שכינה במשכן וירדה אש של מעלה על המזבח וידעו בוודאות שנתכפר להם).

התגברות כוח הכלל

בנוסף לכך, סוכות הוא גם זמן קץ מהלכי גלויות. וכפי שמצינו שביטול 'יצרא דעבודה-זרה' החל בסוכות כמו שנראה ממש שכתוב בערכין (לג): על הכתוב "ויעשו בני הגולה השבים מן השבי סוכות וכו', ותהי שמחה גדולה מאוד", "דבעי רחמי על יצרא דעבודה זרה ובטליה וכו'". ולכן, גם זמן גוג ומגוג הוא בסוכות, כמו שכתוב על קביעת פרשת גוג ומגוג בהפטרת שבת חול המועד סוכות. ובערכין הנ"ל מבואר שכדי לבטל את 'יצרא דעבודה זרה' היה צורך בזכותא דארץ ישראל. ונראה שזכותא דארץ ישראל כוללת גם זכות של קהל ישראל, כי רק היושבים בארץ ישראל הם הנקראים קהל כמו שכתוב בהוריות (ג), ובפירוש המשניות לר"מ בבכורות. והזמן המיוחד שראוי להשיג בו זכות כל הקהל כאחד הוא זמן חג הסוכות שמכוח מצוות הסוכה ש"כל האזרח בישראל ישבו בסוכות", "כל ישראל ראויים לשבת בסוכה אחת", וזוהי "סוכת שלום". ומכוח מצוות ד' מינים שגם תוכנה הוא איגוד כל ישראל כמו שכתוב במדרש (ויק"ר פרשה ל) על הכתוב "ואגודתו על ארץ יסדה", שאיגוד ארבעת המינים רומז לאיגוד כל חלקי עם ישראל "יבואו אלו ויכפרו על אלו". מכל המצוות הללו שבימי חג הסוכות, מתגבר כוח הכלל. ולכן היתה היכולת המיוחדת על ידי אנשי כנסת הגדולה בימי עזרא לאיגוד קהל ישראל כאחד ולזכות לכל מעלת זכותא דארץ ישראל, כדי לבטל יצרא דעבודה זרה.

עוד נראה לומר שעזרא זכה לבטל את 'יצרא דעבודה זרה'

הקהל שמצוה זו באה אחר השמיטה, שאז כאילו נתנה להם הארץ עתה, כי כל שנת השמיטה היא לה', לפיכך ביום חג הסוכות שהוא זמן השמחה קורא להם התורה, כאילו התחדש להם עתה זמן נתינת התורה וכו', עד כאן דבריו. רצונו לומר כשם שבכניסתם לארץ הצטוו באמירת ברכות וקללות ובכתיבת התורה על י"ב אבנים, כך גם בכל מוצאי שמיטה שחוזרים לעבודת הארץ הצטוו בשמיעת פרשיות לחיזוק דת האמת, והזמן שראוי לכך "לשמוע לבם ולהקשיב אזנם, לשמוע באימה ויראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני" (לשון הרמב"ם בהלכות חגיגה פ"ג ה"ו), הוא זמן השמחה של מצוה שיש בחג, שעל ידה ניטעים דברי תורה בלב האדם. ובכל שנה בזמן שמחתנו מתגדלת היכולת להשגת חכמת התורה כדברי הרמב"ן וספר הבתים.

סוכות הוא זמן שמחתנו, גם מצד היותו חג האסיף של התבואה וגם מצד היותו לאחר כפרת יום הכיפורים שנטהרים ליבות בני ישראל ואוספים כל כוחותיהם למטרת קירבת אלוקים והם שמחים שזכו למדרגה זו וזוהי שמחה שלימה שעליה נאמר בפרשת ראה: "והיית אך שמח". ועל ידי שמחה שלימה זו בכלל, ושמחת בית השואבה בבית המקדש בפרט, מתעלים להשגת דרגות נוספות בחכמת התורה וכפי שמתבאר מתוך דברי הירושלמי, הרמב"ן, וספר הבתים הנ"ל. ולאחר שזוכים ביום הכיפורים למחילה, חוזרים וזוכים לפי ערך הדור, גם במדריגת "ונפלינו" שתשרה השכינה רק בישראל והיתה בחירה נוספת בישראל.

עניין האושפיזין

בסוכות נקבעת ההשפעה של פרנסה לכל השנה, לכן יש בו עניין של שבעת האושפיזין, שהם היו רועי ישראל ובזכותם ישנה השפעה של פרנסה לדורות. ומשום כך, מבין כל השבטים רק יוסף נכלל בין האושפיזין, שכן הוא נקרא "רועה ישראל" בהיותו במצרים, כמו שכתוב בסוטה ל"ו ע"ב על הכתוב "רועה ישראל האזינה, נוהג כצאן יוסף" (וע"ע בר"ר צ"א ג ובזח"א עמ' קצ"ו) ונקרא "כלכל" (במדב"ר, יט ג).

נראה עוד, שבאושפיזין נכללים אותם שנכרתה עימם ברית לדורות. ואנו מייחלים שמכוח הבריתות עימם תושפע על ישראל ברכה שלימה בכל צרכיהם, הרוחניים והגשמיים. והיינו האבות והשבטים כמבואר בתורת כהנים (פרשת בחקותי) שנכרתה ברית עם השבטים בפני עצמם, על קיום האומה בצביונה. ויוסף שהשפיע וכלכל את בית אביו הוא הנכלל באושפיזין מבין שאר השבטים. עם משה רבינו נכרתה ברית על התורה כמו שכתוב בפרשת כי-תשא: "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית וגו'", עם אהרן הכהן נכרתה ברית על הטהרה כמו שכתוב במלאכי: "בריתי היתה אתו החיים והשלום וגו'", ועם דוד המלך נכרתה ברית על המלכות כמו שכתוב: "כרתי ברית למשיחי וגו'".

מה שלא זכו רבים לפניו, משום שאז החל להתנוצץ זיוה והדרה של תורה ונפתחו השערים מתפארתה של תורה כמו שכתוב בספר היכלות שבבית שני היו זיוה והדרה של תורה וכו' וכל מעלות אלו נכללות בתורה שבעל פה, ומכול אורות גנוזים אלו גדלה היכולת לבטל את 'יצרא דעבודה זרה'.

כוח הכלל מתגבר בסוכות גם מתוך שמחת בית השואבה, שהיא לא רק מעצם השמחה בחג אלא גם כהכנה למצוות ניסוך המים כמו שכתוב בפרק החליל (מס' סוכה) שהיא נקראת בית השואבה על פי הכתוב "ושאבתם מים בששון וגו' כי חלק ממצוות החג הוא שהשאיבה המכינה לניסוך המים תיעשה בששון ובציבור וקהל חוגג. וההכנה שונה מעצם המצוה של ניסוך המים, כי המצוה מתקיימת בזמן קצר על ידי הכהן המנסך ואילו ההכנה זמנה הוא כל הלילה ומשתתפים בה קהל ישראל בכללותו, ולכן בכוח ההכנה גובר כוח הכלל שמאוחדים בשמחה המכינה למצוה.

שמחה של מצוה

שמחה של מצוה היא מבוא להשראת שכינה ורוח הקודש כמו שכתוב בירושלמי (סוכה פ"ה ה"א):

"יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית השואבה ושרתה עליו רוח הקודש, ללמדך שאין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח". ובכלל רוח הקודש גם השגת חכמת התורה כמו שכתב הרמב"ן בבבא-בתרא (י"ב.) שהחכמים יודעים האמת ברוח הקודש שבליבם. ובספר הבתים (חלק מספר קרית-מלך על הרמב"ם), מצוה קפ"ב, כתב על מצוות

עיונים בתורת מרן הראי"ה קוק זצ"ל

הרב שלמה לוי

ראש ישיבת ההסדר ונשיא הגרעין התורני ראשל"צ

מעגלי התבוננות לחג האסיף

האחרונה, האידיאל הראשי, מורגש הוא בנעמו והדרו, אבל העצים הנושאים עליהם את הפרי, עם כל נחיצותם לגדול הפרי, נתעבו ונתגשמו ואבדו את טעמם" (אורות התשובה, ו, ז).

כאשר האדמה חטאה את חטאה, הקב"ה המתין לה ולא העניש אותה מייד, אבל עם חטא אדם הראשון בחטא 'עץ הדעת' העניש הקב"ה את האדם ואת האדמה, כך ביאר רש"י: "לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונה ונתקללה". לכאורה, מדוע יש לקשור בין חטא הארץ לחטא אדם הראשון, כך שבעונו נענשה גם היא? מרן הרב זצ"ל מבאר זאת (אורות הקודש ח"ג, עמ' קמ"א, "בקשת האני העצמי"):

"חטא האדם הראשון, שנתנכר לעצמיותו, שפנה לדעתו של נחש, ואבד את עצמו, ידע להשיב תשובה ברורה על שאלת איך, מפני שלא ידע נפשו, מפני שהאניות האמיתית נאבדה ממנו... חטאה הארץ, הכחישה את עצמיותה, צמצמה את חילה, הלכה אחרי מגמות ותכליתות, לא נתנה את כל חילה הכמוס להיות טעם עץ כטעם פרי, נשאה עין מחוץ לה, לחשוב על דבר גורלות וקריירות". האדם שמזייף את חייו, הוא לא חי את עצמיותו האמיתית, הוא לא מגלה את האור האלוהי הטבוע בו מתנכר לעצמיותו מאבד את ה'אני' הפנימי שבו אזי הוא נמצא בגלות "ואני בתוך הגולה".

גם חטא הארץ דומה לכך, אין הפירוש שהאדמה עברה במזיד על ציווי הקב"ה, שהרי אין לאדמה יצר הרע, שתהא עוברת על רצון ד'. לכן אמר ד': "עץ פרי עושה פרי" בעבור חסרונה, היותה של האדמה מהתחוננים, לא יכלה למלא את מבוקשו של הקב"ה. אלמלא היו אנשי העולם שבו אנו חיים, מחוברים למטרה אזי האמצעים היו מתקדשים ומטהרים אל מול פני המטרה העליונה. גם

"ויאמר א-להים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן. ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו ויבא א-להים כי טוב" (בראשית יא). ביאר רש"י "עץ פרי" - שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא ותוצא הארץ עץ עשה פרי ולא העץ פרי.

השאלות העולות מדברי רז"ל אלו, מה המשמעות להיות טעם העץ כטעם הפרי? מדוע מלכתחילה היה צריך להיות טעם העץ כטעם הפרי? מדוע לא נעשה בפועל כך?

העץ מסמל את האמצעי להגיע אל המטרה אל הפרי התכלית, נשים לב כאשר נוטעים עץ השורשים, הגזע, הענפים, העלים, שכולם הינם אמצעים, מהווים כ-90% מהעץ, ורק כ-10% הוא הפרי, ללמדך שהדרך האמצעי אל המטרה תופסים את רוב החיים, לכן אנו צריכים לחדד יותר ויותר את ההבנה של הדרך בחיינו. העץ הוא אמצעי להגיע למטרה הפרי, העבודה שלנו היא לחוש ולחיות באמצעים 'בדרך' את הטעם שישנו בתכלית. מכיוון שחטאה הארץ ולא הצליחה להוציא 'עץ פרי' אלא 'עץ עושה פרי', אנו מבינים שבעולמנו האמצעים מרוחקים מן התכלית, כאשר אנו עסוקים באמצעים אין אנו חווים ומרגישים שמחה וסיפוק כמו בתכלית, אנו צריכים את האמצעים, אין אנו יכולים לדלג על הדרך.

"מתחילת הבריאה ראוי היה טעם העץ להיות גם הוא כטעם פרי. כל האמצעים המחזיקים איזו מגמה רוחנית גבוהה כללית ראויים היו להיות מוחשים בחוש נשמתי באותו הגובה והנועם, שעצם המגמה מורגשת בו כשאנו מציררים אותה. אבל טבע הארץ התנוודדות החיים, ולאות הרוחניות כשהיא נסגרת במסגר הגופניות, גרם שרק טעמו של הפרי, של המגמה

מבורכת, והיה טעם העץ דומה לפריו, שזה הוא אב לכל יתר הכוחות, שהיו יותר מבורכים, אבל מתוך שהאדם עתיד הוא לצאת מגדר היושר ברוב טובה על כן זה היה המעצור המוסרי, שלא תשתכלל הארץ כראוי. וזהו פתרון לכל המגרעות התכוניות הנמצאות בבריאה, שמבקרי היצירה עמלים בהם, ורק לכשישכילו את התאחדות כוח המוסר עם יתר כוחות המציאות יבינו תוכן הדברים". העולם צריך להתבגר ולצמוח בעולם המוסרי ורק לאחר מכן, נוכל לקבל את הטובה האלוהית בשלמות.

היחס בין האמצעי למטרה, מופיע גם באתרוג, וגם בשמחת בית השואבה. אף שהארץ חטאה והוציאה רק עצים עושי פרי, יצא מכלל זה האתרוג שטעם עזו ופריו שווים. את השלמות הזו שטעם העץ כטעם הפרי או כשהאמצעים הם ברמה רוחנית גבוהה ומאוחדים במטרה, אנו מוצאים באתרוג, "רבי אבא דעכו אמר: אתרוג היה (העץ שחטא בו אדם הראשון), "ותרא האשה כי טוב העץ" צא וראה, איזהו אילן שעצו נאכל כפריו? ואין את מוצא, אלא אתרוג". כאשר אנו נוטלים את ארבעת המינים בחג הסוכות, אנו מתקנים את חטא אדם הראשון ואת חטא האדמה. כך בשמחת בית השואבה, עיקר המצוה היא נסוך המים על גבי המזבח בבית המקדש, ושאיבת המים ממי השילוח היא האמצעי למטרה - הכשר מצוה.

"כי עמך מקור חיים באורך נראה אור", הביטוי הוא כפול באורך נראה אור, כי את האור לכשעצמו איננו מסוגלים לראות, האור הוא רק מכשיר ואמצעי לראות דברים. לכן, לגבי דיננו הכשר מצוה וגוף המצוה מחולקים כמו אמצעי ותכלית. ברם, כלפי שמיא ההכשר והאמצעי הרי הם כתכלית. לכן בעת שמחת בית השואבה הייתה השמחה בעת שאיבת המים, אף שזו הייתה רק הכשרה ואמצעי לנסוך המים, וזה "באורך נראה אור" ע"י אורך אנו רואים גם באור - האמצעי את אור התכלית המטרה" ("שמעות ראייה").

הארץ זיפפה, היא הלכה אחרי התכלית של אחרים ולא שלה עצמה, בשל כך אנו חיים בעולם של חומר שהזיוף שולט בו, חי בחיצוניות ולא במבט הפנימי העמוק של החיים. האדם והאדמה חטאו באלמנטים זהים באיבוד הפנימיות, לכן נענשו גם יחד.

"באים מחנכים מלומדים, מסתכלים בחיצוניות, מסיחים דעה גם מן האני, ומוסיפים תבן על המדורה, משקים את הצמאים בחומץ, מפטמים את המוחות ואת הלבבות בכל מה שהוא חוץ מהם, והאני הולך ומשתכח, וכיון שאין אני, אין הוא, וקל וחומר שאין אתה" (אורות הקודש, שם).

אנו נתבעים לתקן את חטא הארץ ואת חטא האדמה, אנו צריכים להוביל מהלך שמבקש את ההכרה בפנימיות של כל אחד ואחד ומתוך כך נוכל להתבונן ולהכיל את האלוהות המתגלה בהוויה. "על כן מובטחים אנו בברור, שיבואו ימים שתשוב הבריאה לקדמותה, וטעם העץ יהיה כטעם הפרי, כי תשוב הארץ מחטאה, ואורחות החיים המעשיים לא יהיו גורמים לחוץ (=מחיצה) בעד הנועם של האור האידיאלי, הנתמך בדרכו ע"י אמצעים הגונים, המחזיקים אותו ומוציאים אותו מן הכוח אל הפועל" (אורות התשובה, שם).

"טעם העץ כטעם הפרי", מבטא את המלאות והאחדות הפנימית של האישיות, זו של היחיד וזו של האומה. עם ישראל נדרש לבטא את אישיותו המיוחדת, הפנימית, בכל גילויי החיים על צדדיהם השונים. אך אנו יכולים להכין את המהלך של ההתאחדות של 'עולם הדרך' עם 'עולם המטרה'? הקדושה היא התכלית, כאשר אנו עוסקים בקדושה אנו טועמים את התכלית בכל שלב ושלב.

"המטרה של כל המצות כולן היא שיביאו את החיים כולם למדרגה היותר נעלה, למדרגה זו שראוי יהיה להיות החיים תכלית עצמית. החיים ההווים, שהם מלאים פגמים וחסרונות, אינם ראויים כלל שיהיו מטרה אל המציאות, 'ועל כורחך אתה חי'. אמנם מעבר הוא ההווה אל העתיד, שיהיו החיים אז מטרה לעצמם ולא אמצעיים, כי יהיו נחמדים ומלאים בחכמה, בגבורה, ובצדק בשמחה ובעונג. המצות, שהן ערוכות כקווים ישרים המובילים את החיים לאותה המטרה שהיא קדושה, כאשר מבואר בגדר הקדושה שאינו אמצעי כ"א תכליתי, הן כבר מקדשות את החיים במה שהם מתחברים אליהם בהווה" (עולת ראייה, ח"א עמ' תלד').

אם כן, למה לא נברא מתחילה טעם העץ כטעם הפרי? מרן הרב זצ"ל מבאר זאת באגרות (ח"א, צא): "שלולא שהאדם בבחירתו איננו יכול לקבל רב טובה הייתה הבריאה יותר

לחג הסוכות

אלדד פרי

דירת עראי שכולה מבצר

סוכה כמגן

מצוות הסוכה נתייחדה בכך, שהיא מצריכה את האדם להכניס את כל גופו אליה, בעוד שמצוות רבות מתקיימות במחשבתו של האדם, בדיבורו, או בחלק מאיברי גופו. מצוות הסוכה היא גם "מצוות עשה" שיש לקיימה ברצף הזמן הארוך ביותר, שבעה ימים ושבעה לילות רצופים. (תפילין למשל מניחים רק בשעות היום. ציצית מצוותה ביום. גם אכילת מצה היא רק ביום הראשון של פסח חובה משום מצוות עשה. שאר הימים אין חובה לאכול מצה. גם ארבעת המינים ניטלים רק ביום וכדו').

"ת"ר כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי. כיצד? היו לו כלים נאים מעלן לסוכה. מצעות נאות מעלן לסוכה. אוכל ושותה ומטייל בסוכה.. " (סוכה כח, ב).

הגמרא אומרת שאדם חייב אף לישון בסוכה: "תנו רבנן: אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה, ואין ישנים שנת עראי חוץ לסוכה" (סוכה, כו, א).

ברור לנו כי אם הקב"ה הטיל עלינו חובה משמעותית כזו, אין זה אלא בשל עצמת הקודש וריבוי האור שיש במצוה זו.

במסגרת הדרושים ב-"שער הכוונות", מגלה האריז"ל את המהלכים בעולמות העליונים החל מראש השנה וכלה בשמיני עצרת. מסתבר, כי על אף הניתוק הנראה בין ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות ושמיני עצרת, הרי שהמהלך הרוחני הוא אחד. ראשיתו בראש השנה וסופו ביום שמיני עצרת. זה לא המקום לפרט אך יש לומר כי ככל שחולף הזמן מראש השנה עד שמיני עצרת, הולכת ההשפעה הרוחנית וזורחת על עם ישראל. בחג הסוכות יש התפשטות של שפע רוחני עצום על ישראל, עד כדי כך שהאדם אשר עלה לדרגת מלאך ביום הכיפורים (ללא אכילה, שתיה ושאר הנאות הגוף ובעמידה עם רגלים ישרות כמלאך לפני ה') יכול לקדש את המציאות החומרית בסוכות ולהעלות אותה למקום שצריכה האנושות לקחת את עולם החומר בגמר תיקונו. זו הסיבה

שהגמרא במסכת סוכה קוראת לתיקון שהיו עושים בבית המקדש בשעת שמחת בית השואבה "תיקון גדול" (סוכה נא, א). הפשט הוא התקנת גזוזטראות במעלה עזרת הנשים שבמקדש ומנורות תאורה, אך כוונת הגמרא לרבדים עמוקים יותר, תיקון יצר העריות (וגם בזה לא ניתן להרחיב פה).

בסוכות על האדם לשמוח לפני ה': "ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים" (ויקרא כג, מ). זו הסיבה ש-"מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו" (סוכה, שם). המשמעות של השמחה לפני ה', היא ששמחה זו כולה של מצוה, ללא עירוב רע וחטא. הרי מי יכול לשמוח "לפני ה'" שמחה שאינה על טהרת הקודש?

במקדש הראשון יכלו לשמוח הגברים והנשים ללא מחיצה! הקדושה עלתה על כל יצר שהוא. עם ירידת הקדושה בישראל, נאלצו להקים מחיצות בין גברים לנשים, אפילו בבית המקדש.

הקרבה הזו לה' והעלאת עולם החומר אל הרוחניות סגולת חג הסוכות היא.

זו הסיבה שהגמרא בערכין מתארת את עשיית הסוכות בימי נחמיה, כביטול יצר העבודה זרה. ימי ההתקרבות לקב"ה עד כדי העלאת עולם החומר אל הקודש, מתבטאים בסוכה. כשמנצלים את חג סוכות כמו שצריך, אין מקום ליצר עריות או עבודה זרה.

על כן מזהים המקובלים את הישיבה בסוכה כשיבה בענבי הכבוד ("שער הכוונות, דרושי חג סוכות, דרוש ד') תיאור זה מופיע כבר אצל חז"ל כמובן (סוכה, יא, ב). ענבי הכבוד לקחו את בני ישראל שהיו בתוכם אל מעבר למגבלות עולם החומר.

הדברים ארוכים ועמוקים ואין טוב ממילות הרב זצ"ל כדי לתארם בשפה נגלית. לא פחות מלהיב ההקשר שעורך הרב בין הישיבה בסוכה לחזרת עם ישראל לארץ ישראל ועל חובתנו שתהיה ישיבה זו בין היהודים כולם, כסוכת שלום:

"הסוכה היא בעדנו מבצר הגנה, תצפנם בסוכה מריב לשונות" (תהלים לא, כא). אנשי כנסת הגדולה שבטלו יצרא דעבודה זרה מישראל, כתוב עליהם שעשו סוכות כאלה שלא נעשו כמותם מימות יהושע בן נון: "וַיַּעֲשׂוּ כָל הַקְּהָל הַשְּׂבִיִּים מִן הַשְּׂבִי סֹכֹת וַיֵּשְׁבוּ בְּסֹכֹת כִּי לֹא עָשׂוּ מִיְמֵי יֵשׁוּעַ בֶּן נֹחַ כִּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְהָיָה שְׂמֵחָה גְדוֹלָה מְאֹד" (נחמיה ה, יז). ומה היו הסוכות המפוארות הללו? מפרשים שם בתלמוד "דבעי רחמי על יצר דעבודה זרה ובטליה, ואגין זכותא עלייהו כי סוכה" (ערכין, לב, ב). ואם כן הסוכה היא בעלת תוכן של הגנה.

ואם יפלא בעינינו איך תוכל דירת עראי כסוכה להגן עד שבלא היסוס נוכל עוד לקחת אותה כדוגמא להגנה והבטחון שלנו, איך יוכל בנין של "שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח" (סוכה, ו, ב) ליהפך למבצר ולמגן נגד כל צר ואויב?

מוכרחים אנחנו להגיד גלוי לפני כל באי עולם שאמת נצחית היא, שדוקא זאת הסוכה שהיא נבנית דוקא בצורה כל כך קלושה עד שמצד צורתה החיצונה אינה ראויה לכאורה להיות נקראת אפילו בשם של בית דירה, היא היא הראויה להיות לנו למגדל עוז ולמבצר מפני כל אויב ומתנקם. כי באיזה אופן תוכל הסוכה הפרוצה ופתוחה מעברים ליהפך לבית דירה? הוי אומר לא מפני החזק החמרי שבמחיצותיה הקלושות והחלשות, אלא מפני שהחוק, דבר ד', הוא אשר גזר אומר שבימי החג הקדוש הזה חג האסיף, זאת היא בית דירתנו.

זה יהיה לנו למוד לדורות, כי להאומץ הדרוש לנו לבנין ביתנו, כלומר בנין הבית הלאומי שלנו, זקוקים אנו דוקא לאימוץ הרוחני, לאימוצו של החג, לאימוצו של דבר ד' הקיים לעד. ואם כלי המשחית היותר חדישים יכולים לפרוץ פרץ נבעה גם במבצרים היותר חזקים, יכולים למגר גם חומות נחושת עבים,

הרי אין בכחם ולא בכח שום כלי יוצר שבעולם להפיל את החומה החזקה והבצורה של החוק, ומזה נדע שהחוק, הוא יהיה מבצרנו הנצחי ומשגב לנו.

גם כעת בשעה שאנו נגשים לבנות מחדש את ביתנו הלאומי על ארץ אבותינו, נכיר נא את האמת המוחלטת שהחוק הרוחני שהוא דבר ד' אשר גזר אומר, שבית ישראל יבנה, הוא הוא חומתנו הבצורה, למרות מה שהעין הקלושה של האדם לא תוכל להכיר חסנו ועוזו. וכשאנו באים לבנות את סוכתנו המגינה בעדינו גם בהמתתו של יצרא דעבודה זרה, בכל המובנים שלו, העתיקים והחדשים, יהיה נא נגד עינינו, שהחוסן שלנו יהיה החוק חוקנו חוקי תורתנו הקדושה העומדים וקיימים וחיים לעד!

אמנם, אנו צריכים להדר את הסוכה, ונויי סוכה מלויים את הסוכה תמיד ואנו רגילים מדורות עולמים "לעטר אותה בסדינים המצויירים ולתלות בה אגוזים שקדים אפרסקים ורמונים ופרכילי ענבים ועטרות של שבלים, יינות שמנים וסלתות" (סוכה, י, א). זאת היא הסוכה הארץ ישראלית הטיפוסית, כלומר, הננו נקראים גם להדר את החוק שהוא מעוזנו. "לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה" (בבא מציעא, ל, ב) ולא עשו לפנים משורת הדין. אנחנו הננו מוכנים לעמוד על הגובה העליון של דבר ד' במוסרו הטהור, להכנס עם כל אחינו לא רק במדת החוק, הדין, כי אם גם לפנים משורת הדין. והיתה לנו סוכתנו למגדל עוז מפני אויב סלה, ובית ישראל יבנה בארצו בכל עוז תפארתו וסוכת דוד הנופלת תקום לנו במהרה בימינו אמן" (מאמרי הראי"ה, עמ' 149).

שמחה

נושא השמחה בסוכות הוא קשר ישיר לקרבה שישנה בין השי"ת לבין עם ישראל בימים אלה. בשל הקדושה הנקייה מן החטא, מן הארציות, מן החומר, יכול האדם לחוש את גלי האור השוטפים וזורמים בכל רגע. רבים אוהבים מאוד את חג הסוכות בלי הסבר מיוחד. הנשמה מרגישה את האורות הגדולים ומשתוקקת לעוד. "אין שמחה אלא בבשר ויין" (פסחים, קט, א). קידוש החומר. בנושא חובת השמחה המקבלת ביטוי בתורה בחג הסוכות כתב הרב:

"הסוכה היא שמחה עליונה מאד, עד שאינה יכולה להיות קבועה, כי אם דרך ארעי. אבל היא עומדת במקום אחד, מפני שגלי האור של השמחה שוטפים, ואחד מתעלה, ומיד בלא שום הפסק השני, החדש, שהוא יותר מאיר ויותר משמח, יורד ונשפע. על כן נראה כאילו הכל היא סוכה אחת, ובאמת בכל רגע ורגע, ובכל חלק מחלקי הרגע, ישנה סוכה חדשה ממש. ומפני שהשמחה היא מהתחדשות, וכאן ההתחדשות היא תמידית, על כן הוא זמן שמחתנו" (שמונה קבצים, ב, ריב).

ישיבת מרכז הרב
מזמינה את הציבור הרחב להשתתף ב

שמחת בית השואבה

שתערך אי"ה

ביום חמישי י"ח תשרי תש"פ בשעה 20:00
בהיכל הישיבה, רח' הרב צבי יהודה 12, ירושלים

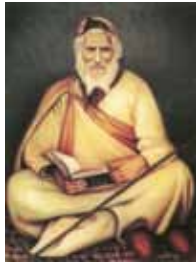
בברכת חג שמח
ישיבת מרכז הרב

הקבלת פני רבו

במעמד ראש הישיבה, רבניה ותלמידיה
יתקיים אי"ה בשעה 18:00

לחג הסוכות ולשמחת-תורה

מתורתו של ה'אביר יעקב' -
רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א

ד' מינים רומזים לאדם שיקדש גופו

ההדס דמה לעיניים ורומז שצריך לשמרם כראוי

וענף עץ עבת הוא ההדס, הדומה לעינים, שצריך לשמר עיניו מראות ברע, משום דעינא ולבא סרסורי עברה גינהו (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה), ואם לא עשה להם שמירה כראוי כל הגוף נגדר אחריהם. ומה שקראתם התורה **ענף עץ עבת**, לפי שהקדוש ברוך הוא עשה הגבינים על העינים, לפי שכשרואה האדם בעיניו דבר שאסור לראות יסתם עיניו מיד, לפיכך אמר **וענף עץ עבת**, דהינו הענפים שהם הגבינים שעשה הקדוש ברוך הוא לעינים, ששומרים ומגנים עליהם כמו הענפים השומרים את האילן, כך אלו עבותים ומגנים על העינים, אם תראה שום דבר רע מיד תסתם אותם. והנה **ענף גימטריא 'עיניכם'**, ו**עץ גימטריא 'עיניך'**, **עבת קרי בה 'בת עיני'**, לרמז העינים בכל התבות, דהם הענף והם העץ והם העבת, דכל עקר הגוף בהם תלוי, דאם אין עין רואה אין הלב חומד [וכו']:

הערבה רומזת לשפתיים ושצריך לשמרם

וערבי נחל, הם רומזים לשפתיים, ישמר שפתיו מלדבר דברים בטלים, וכל שכן דברים הרעים. והנה, העושה שפתיו ברשותו ומה שירצה לדבר בהם מדבר בלי מניעה, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים יב ה) 'אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו', הרי הוא דומה ל**נחל שאינו פוסק והולך**. באמת אותם דברים אין בהם ממש, כ**ערבי נחל** שאין בהם לא ריח ולא טעם. והנה ערבי נחל גימטריא 'זה נחש', לרמז דבעל דברים בעל הלשון, הוא דומה לנחש, ונתן מקום לנחש לשלט עליו. ועוד, **וערבי נחל** עם האותיות עם שני כוללים, גימטריא 'שפה' עם הכולל, הוא חשבון 'שכינה', לרמז דהשומר שפתיו, השכינה שורה עליו ומשמרתו: ולפיכך צריך לטהר עצמו, ולקדש האברים הנזכרים כראוי, ולשמר משמרת מקאן ולהבא כראוי:

(פיתוחי חותם פרשת אמור)

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל (ויקרא כג מ).

אפשר לרמז למה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (תנחומא אמור כב), דלמה קראו 'יום ראשון' שהרי חמשה עשר יום הוא, ואמרו, ד'ראשון' לחשבון עונות, משום דביום הכפורים נתכפרו עונותיהם של ישראל, ומכאן ואילך חשבנא, לפיכך קראו 'ראשון' לחשבון עונות:

העיקר הוא שמירת הברית בקדושה

לפיכך באה התורה להזהיר, **ולקחתם לכם ביום הראשון**, דהינו הרי רפואה שהיא שמירה לכם, פרי עץ הדר הוא אות ברית קדש כדאמר בזהר הקדוש (ח"ב קפו:), והוא אתרוג. ובו התחילה התורה תחלה, לרמז דהעקר הוא שמירת ברית קדש, דאם אין שמירת הברית אין כלום. והנה אתרוג עם שני כוללים גימטריא 'ברית'. וקראתו התורה **פרי עץ הדר** לומר, פרי שהוא עושה פריה ורביה, עץ שהוא עקר הגוף, לפי שהאדם נקרא 'עץ השדה' (דברים כ יט), הדר בעיניו שיהיה מהדר ושמור בקדושה ובטהרה:

צריך שלבו וכל מחשבותיו יהיו רק לעבודת ה'

כפת תמרים הוא הלולב, והוא רומז ללב, כמשמעו, 'לולב' לו לב. לומר, דמהשתא דלשרי חשבנא יעשה לב חדש. ומה שקראתו התורה **כפת תמרים** לרמז, דסנסני תמרה הם רבים זה אחר זה, הקא נמי המחשבות רבות מחשבות בלב איש' (משלי יט כא), זו עולה וזו יורדת, והטרוד במחשבתו לא נשארה לו עבודת ה', ולזה אמרה **כפת לשון קשירה**, כמו 'כפתו בסרבליהון' (דניאל ג כא), דבעינין כל המחשבות יחדו יהיו תמיד קשורים קשר אחד לעבודתו יתברך, כשאר הצדיקים שמחשבותם תמיד עם ה', והצדיקים נמשלו לתמר, שנאמר (תהלים צב יג) 'צדיק כתמר יפרח'. וזהו **כפת תמרים** דהינו הלב יהיה כפות וקשור לעבודתו יתברך כמו הצדיקים הנמשלו לתמר, ולכן יטהר לבו ומחשבותיו ביותר, כי עקר הטהרה בלב תלויה:

ד' מינים מרמזים לאיברי הגוף

שהאתרוג כנגד הלב, והלולב כנגד השדרה שהוא עקר גוף האדם, וההדס כנגד העינים, והערבה כנגד השפתיים. לרמז דצריך האדם לטהר כל איבריו שיהיו כלם משעבדים

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל (ויקרא כג מ).

עוד רמזו רבותינו זכרונם לברכה (שם יד) בלולב ומיניו

למקום, ולא יהיה שום אחד חלוק מחברו. וכל זה בא על ידי תשובה שיתעורר האדם לשוב בתשובה ולתקן את אבריו לעבודתו יתברך. וזה הענין הנרמז בלולב, צריכים בני ישראל להתעורר ולעשות כשרואים הצדיק נסתלק מביניהם, לתקן את אבריהם, ולהתתקן ביניהם בהצטרפותם באגדה

אחת ובקשר אחד, וכל אחד מעורר את חברו וזה מוכיח לזה וזה לזה להורותו דרך ישרה. לזה אמר 'ילקחתם לכם ביום הראשון' תכף ומיד במיתת הצדיק כל מה שנרמז בלולב, כן תעשו בפעל לתקון איברים שלכם ולתקון כללותיכם: (דורש טוב, דרוש י' לנפטרים)

טעמי השמחה בשמחת תורה

למנצח על השמינית מזמור לדוד. הושיעה ה' כי גמר חסיד וגו' (תהלים יב, ונהוג לאומרו בשמיני עצרת).

השמינית ראשי תבות 'היום יום שמחת תורה נשמחה מאד יחד', לרמז דביום שמחת התורה צריכים כל ישראל לשמח שמחה גדולה עד מאד על גמרה של תורה וגם על התחלתה. והנה 'על השמינית' גימטריא 'בראשית' עם הכוללים, לרמז על התחלת התורה. ואפשר דלזה רמז נמי דוד המלך עליו השלום שאמר (שם קיח כד-כה) 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא'. 'זה היום עשה ה'', הוא יום שמחת התורה, 'נגילה ונשמחה בו', שתי שמחות, אחת כנגד גמרה של תורה ואחת כנגד התחלתה. וכנגד גמרה של תורה אמר 'אנא ה' הושיעה נא', דהינו ששואלים ומבקשים מלפניו יתברך שיושיענו ויכפר וימחל לנו על כל עונותינו וחסותינו של השנה שעברה,

ובזה שיף לשון תשובה. ו'אנא ה' הצליחה נא' כנגד התחלת התורה, שאנו שואלים ומבקשים מלפניו יתברך שיצליחנו בשנה זו הפאה עלינו לשלום בתורה הקדושה, לעסק בה לשמה ולקיים כל מצותיה, וזהו לשון 'הצליחה':

עיקר תפילתנו להצלחה בתורה ומצוות

והנה 'הצליחה' במלוי ה"א צד"י למ"ד יו"ד ח"י"ת ה"א גימטריא 'זה התורה', להודיע שההצלחה הזאת שאנו שואלים היא להצלחת התורה. עוד, 'הושיעה הצליחה' עם שני כוללים גימטריא 'המצות' עם האותיות, לרמז דעקר תפלותינו ובקשותינו הוא שיעזרנו השם על כבוד שמו לעסק בתורה ולקיים מצותיה, כי זהו עקר העולם ועקר האדם, ועל זה אנו אומרים 'אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא':

(מחשוף הלבן פרשת ראה)

מעלת הרודף אחר האמת

י' לכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' (דברים לג יב).

ראש דברך אמת, ולעולם כל משפט צדקך (תהלים קיט קס). בא עכשו לומר, דשאלתו ראוי שתעשה, לפי שעקר העולם על זה נברא ונתיסד, שהרודף אחר האמת הקדוש ברודף הוא עוזרו ומורה לו דרך האמת ומעמידו על האמת, כמו שכתוב (תהלים פד יב) 'לא ימנע טוב להלכים בתמים'. וזה נרמז במה שאמר דוד המלך עליו השלום נמי (שם קמו ו) 'השמר אמת לעולם', דהקדוש ברודף הוא אמת, וחותרו אמת (שבת נה. ב"ר פא ב), ותורתו תורת אמת, ומשה רבנו עליו השלום, שעל ידו נתנה התורה, אמת, ונבואתו אמת. לכן הרודף אחר האמת לדעת אותו ולקיימו, כל האמת שזכרנו נרשמים בו, דהינו, הקדוש ברודף הוא חותם בו חותמו שהוא חותם אמת, ומודיעו תורתו שהיא תורת אמת, ומפייע בו ניצוץ ממש רבנו עליו השלום שהוא אמת ונבואתו אמת. וזהו 'השמר אמת לעולם', 'השומר' אותיות 'הרושם', דהינו, הרודף אחר האמת, הקדוש ברודף הוא רושם בו כל האמת הנזכרים, דעל זה נתיסד העולם. וזהו 'השמר אמת לעולם', דהינו, זה הוא יסוד העולם, דהרודף אחר האמת נרשמו בו כל האמת הנזכרים:

תחילת התורה וסופה ירמזו שאמת היא יסוד העולם והנה כל זה רמזו בתורה, דהתחלת התורה 'בראשית בר'א אלהים' (בראשית א א) סופי תבות 'אמת', וסוף התורה 'וכלל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' (דברים לג יב). הנה 'הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' כ'ל 'ישראל' ראשי תבות גימטריא 'לעולם', נמצא 'אמת' בראש התורה, ו'לעולם' בסופה, לרמז 'השמר אמת לעולם', דזהו יסוד העולם, כמו שכתבנו. והנה 'עולם' גם כן גימטריא 'סוף', לרמז דבסוף התורה חתום 'לעולם'. ועם 'אמת' החתום בראש התורה, הוי שפיר 'השמר אמת לעולם':

כיון שרודף אחר האמת יבקש לזכות לתורת אמת

וזהו שאמר ראש דברך אמת, דהינו, ראש תורתך חתום אמת, ולעולם ב'סוף' תורתך שהוא גימטריא 'עולם', שם רשום לעולם, וזהו, ולעולם כל משפט צדקך, דהינו, ב'סוף' תורתך שהוא גימטריא 'עולם', חתום לעולם, כל זה להורות דזהו כללות משפט צדקך, דהינו, דהרודף אחר האמת בכללים בו כל אמת הנזכרים. וגם אני מבקש לדעת האמת על אמתתו, קיים בי ראש דברך וסוף דברך:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ר)

(נלקט ונערך ע"י ישיבת "אביר-יעקב", מכון "אור-לישרים" נהריה)

לחג הסוכות ולשמחת-תורה

גליון שבועי במשנת
מרן האור החיים הק' זיע"א

גדולתו של משה בברכתו את בני-ישראל

אנוש שמתרחק ממי שסובב לו רע, והגם שצדיק הוא סבלן, אמנם סבלנותו תועיל לו שלא לשנוא אותו, אבל קירבת הלב אליו היא נמנעת ובלתי אפשרית. העידה כאן התורה, כי לא בלבד שלא שנא אותם ולא הרחיקם מליבו, אלא עוד ברכם.

לכן אמר ו"זאת הברכה" עם ו' החיבור כי הוא המשך לסוף הפרשה הקודמת. וסיימה לומר "לפני מותו", להעיד על הפלגת צדקותו, דהגם שעמד דקות ספורות לפני המות שהם גרמו לו זאת, שהדבר יחייב לשנוא אותם, אעפ"כ ברכם.

עוד רמז הכתוב במה שכתב "וזאת" ו' בתחילת התיבה, להעיד על ברכתו שהיתה ברכה מעולה ושלימה בכל ליבו, ולא ברכה בדרך מקרה.

וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בִּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנָי מוֹתוֹ (לג, א).

הקשה רבינו ה"אור החיים" הקדוש, מדוע פתח הכתוב בו' החיבור בתחילת הענין? ועוד יש להבין מה משמיענו הכתוב שהיה זה "לפני מותו" - מה צורך יש בהודעת הזמן.

ומבאר באופן נפלא, שבח גדול יש כאן על משה רבינו. דהנה בסוף פרשה הקודמת סיפרה התורה על החלטת השי"ת להמית את משה ואמר לו - "עלה אל הר העברים הזה... ומות בהר... על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל" וגו'.

נמצא שסיבת מותו היו בני ישראל, והם המה שמנעוהו מעבור לארץ אשר נכספה וגם כלתה נפשו לה, אף כי רץ אחריהם ארבעים שנה כסוס (מדרש תנחומא). והרי טבע

לא רק שלא קללו אלא כתב לו המלצה נלהבת

מכתב המלצה. כשהגיע אליו המכתב ללא כל היסוס התיישב וכתב לו מכתב המלצה נלהבת, ושיבח אותו להפליא. כשגמר, ניגש לאחד מבני הישיבה וביקש ממנו שיעבור על המכתב פעם נוספת אם הוא כתוב כהוגן...

כאשר עיין הבחור במכתב וראה למי מיועדת ההמלצה, חשכו עיניו הלא הוא אותו בחור שהיסב לו עגמת נפש וצער נורא, וכל הישיבה רעשה וגעשה אז ממעשהו... ועתה כתב לו מכתב מלא שבח?! ניגש אל רבו ואמר לו רבי היתכן? ועוד תימה לי מה יש צורך בקריאתי?

ענה לו ר' ברוך בער ואמר: אני מחלתי בלב שלם. אך מפני שעשה לי מעשה זה, חששתי שמא בין השיטין ניכר איזה שהוא תרעומת דקה מן הדקה, על כן בקשתי ממך שתעבור על המכתב, כדי שאהיה בטוח שנכתב בשלמות וכהוגן...

(אוצרות התורה).

בענין זה, מסופר על רבי ברוך בער ליבוביך מקמיניץ זצ"ל, כשהגיעה בתו לפרק הנשואין לקח לה חתן את אחד מבחורי הישיבה. והנה יום אחד נסע אותו בחור לעיר בו מתגוררים הוריו, כששמעו בני העיר שנהיה הוא חתן אצל רבי ברוך בער קמו כל חבריו מנעוריו שהיו ריקים ומנוערים מן המצוות. ואמרו לו: מה עשית הלא אין לו לחם לאכול ובגד ללבוש מה יהיה לך ממנו... ומעשה שטן הצליח, והסכים הוא לדבריהם, ושלח לבית הכלה את כתב התנאים עם מכתב שחוזר בו מהשידוך...

מעשה זה עשה רעש גדול בכל הישיבה, איך היתכן לעשות כך לראש הישיבה, ועוד ללא שום טענה מספיקה וכו'... אבל ר' ברוך בער לא הגיב מאומה על המעשה, והיה נראה כאילו אין הדבר נוגע אליו.

לאחר שנים רבות נשא הבחור את בת זוגו ורצה לקבל רבנות באחד הקהילות, והיה צריך המלצות מראשי הישיבות בו הוא למד. שלח מכתב לר' ברוך בער וביקש ממנו שיכתוב לו

ראה נא עד היכן מסוגל ילוד אשה להתעלות

שמועילים הצדיקים במעשיהם ובהתעצמותם בעולם הזה, אינו אלא לזכות מכח הרחמים, אבל בדין לא, וכמאמר דוד (תהלים קמ"ג) ואל תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי, פירוש כל צדיק שיקרא חי. וכאן הודיע הכתוב, כי צדיק זה (משה רבינו) נתעצם ופעל הטוב אפילו בערך בחינת הדין הרמוז באלקים, והוא אומר "איש האלקים", ואם יבוא ה' לעמוד עמו בדין - יוכל, כי הפליא לעשות הטוב והישר עכלה"ק.

והפטיר הישועות משה: "קודש קדשים!" ראה נא עד היכן מסוגל ילוד אשה להתעלות - ראה נא עד היכן מסוגל ילוד אשה להתעלות! (=זיך אויסארבעטן). ושוב חזר רבינו על המאמר הלז כשאש יוקדת אוחזתו.

סיפר הגה"ח רבי יוסף בעריש ויינברגר זצ"ל (בספרו עדות ביהוסף - ז' אדר עמ' רמ"ג):

פעם אחת נכנסתי אל הקודש פנימה אצל הרה"ק הישועות משה' מוויזניץ זי"ע, בליל ז' באדר. וראיתיו כשהוא כולו לוחט כאש להבה, והנה שואל אותי הראית את דברי ה"אור החיים" הק' על הכתוב (דברים לג, א) "וְזֹאת הַפְּרָכָה אֲשֶׁר בְּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים" הוא הורה לי להוציא את ספר אוהחה"ק מארון הספרים, והראה לי באצבע את המאמר, וזה לשונו הקדוש:

"יתבאר הכתוב על דרך אומרים ז"ל (ערכין יז). וזה לשונם: אם יבוא הקדוש ברוך הוא לישב בדין עם אברהם יצחק ויעקב אינם יכולים לעמוד בפניו ע"כ. הא למדת, כי מה

לא נכנס להקפות בשמחת תורה עד שסיים את ה'אור החיים'

שבעתות הקשים בימי מלחמת העולם השנייה, היה מחזיק את עצמו עם הזהר הק' והאור החיים הק'.

(שבחי אוה"ח, הגרי"ז מייזליש שליט"א)

אצל הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקווירא זי"ע היה כחייב לגמר בכל שנה כל הספר "אור החיים", והיה מקפיד שלא לכנס להקפות של שמחת תורה כל עוד שלא גמר כל הספר כלו באותה שנה מרישא עד גמירא. ופעם אף התבטא ואמר

קשרי רבינו האור החיים הק' עם מרן הבעש"ט זי"ע | פרק ב'

ובתו הצדקת אדל טבעה בים, וצעקה אבי הרחמן היכן אתה שאין אתה רואה בצרתי, ומרוב צערו וצרתו וגם שנסתלקו ממנו המדריגות וכל הקדושה, בא אליו הס"מ ימ"ש ואמר לו מה שאמר וכשראה שצרתו צרה גדולה שבא נפשו עד שאול אמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד רבון העולמים אני חוזר לביתי, ותיכף בא אליו רבו המובהק אחיה השילוני הנביא והראה לו היכן היה, וברגע הביאו בחזרה לסטאמבול ומשם נסע תיכף לביתו, ומזה תראה גדולת רבינו הקדוש אור החיים ומתוך ספרו ניכר אורו וגדולתו" (נתיב מצוותיך א, ט).

סיפור הנסיעה מופיע במקורות חסידיים רבים נוספים. ראה למשל דורש טוב (טשורטקוב) אחרון של פסח תשי"א ע' קצד טו"ב: "ולבעש"ט היתה השתוקקות לנסוע לאה"ק וגם להיראות עם הבעל אוה"ח, ואחרי עמל רב בא לקונסטנטינופול לפני חג הפסח, ושם בא להבעש"ט פקודה מן השמים לשוב לביתו ולמלאות תפקידו במדינתו, וביום ג' בחוהמ"פ בא באניה, האניה באה בשביה בידי שודדי ים, והבעש"ט ז"ל ניצל מידם וקבע המנהג בין אנשי שלומו וקהל חסידיו לומר מזמור ק"ז בתהילים בכל עש"ק, וגם זכר להנס הגדול שעבר הבעש"ט ז"ל, מה שסיפר הבעש"ט בעצמו כמו שהובא בספר "דגל מחנה אפרים" (פ' בשלח) איך פעם אחת עבר את הנהר הדעניסטער בלי שום שם, רק היה מניח חגורו ועבר עליו ואמר שרק באמונה גדולה הוא שעבר.

מרן הבעש"ט חפץ להיפגש עם רבינו

הבעל שם טוב ששאף להיפגש עם רבינו, חפץ כבר לבצע זאת להלכה ולמעשה, אך שלח לפני כן את רבי גרשון מקיטוב לארץ ישראל [כפי שהארכנו בפרק הקודם] לשאול את רבינו על כך.

"...ושאל אותו על ידי גיסו הקדוש ר' גרשון מקיטוב אם אפשר שיסע לירושלים ויתראה עם הקדוש פנים בפנים, והשיב שיעיין ויכתוב לו אם בעת שרואה את צלם דמות תבניתו בעולמות עליונים אם הוא רואה את כל איבריו ודיוקנו אם לא, והשיב מרן הקדוש שאינו רואה את עקביו. ואמר הקדוש שלא יטריח את עצמו כי לחנם יהיה טירחתי, ומרן לא השיג האגרת הזאת ומסר נפשו ונסע, אף שאמרו לו מן השמים שלא יסע מסר נפשו ונסע בימי החורף..." (נתיב מצוותיך א, ט).

נסיעת הבעש"ט לא"י שנעצרה

מסעו של הבעש"ט לארץ ישראל שאחת ממטרותיו היתה כדי לפגוש את רבינו, נעשתה מתוך מסירות נפש של ממש. "...ובחג הפסח היה בעיר סטאמבול ושם עשה נוראות ונפלאות עד שנשמע בבית הקיסר והיה מה שהיה, והוצרך לברוח בספינה ואמרו לו מן השמים שיחזור ולא רצה. ולקחו ממנו כל המדריגות אף תורתו ותפלתו שלא ידע לומר 'ברוך' בתוך הסידור, שלא הבין האותיות. ואמר מה בכך אסע עם הארץ ובור אל הצדיק אור החיים לארץ הקדושה, וקיבל הכל. עד שנשברה הספינה

אורו לילדים

אביטל לוי

החידה השבועית

מלים מבלבלות לחג הסוכות

- כסוה
- גתארו
- פיושזינא
- לבלו
- דהס
- רבעה

את הפתרונות לחידות שלחו אלינו לכתבת המייל של המדור: leoroletzeirim@gmail.com

שלום לכם חברים,

אנחנו אוהבים מאד את חג הסוכות. בחג זה, מעבר למצוות הסכה וארבעת המינים ישנה גם מצוה מיוחדת - מצות השמחה. ה' מצוה אותנו לשמח! כמה משמח!

הרב קוק מלמד אותנו שהשמחה בחג הסוכות מיוחדת מאד: "סכה היא שמחה עליונה מאד, עד שאינה יכולה להיות קבועה, כי אם דרך ארעי..." (שמונה קבצים ב', רי"ב)

השמחה המיוחדת של חג הסוכות כל כך נדירה עד כדי כך שאי אפשר לשמח בה תמיד, אלא רק לתקופה קצרה, רק לשבעה ימים. ממש כמו שהסכה היא בית זמני, בית שאנחנו לא גרים בו כל הזמן. כך גם השמחה של חג הסוכות היא זמנית ולא יכולה להיות בכל ימות השנה. אז מה נשאר לנו לברך אתכם? כמוכן - חג שמח! ושנזכה להפגוש בבית המקדש!

שנזכה ללכת לאורו.

עֲפָרָה, אורי ומורי.

אורי ומורי במסע אל העבר

אורי ומורי קפצו שוב בזמן. הם לא ידעו בודאות, אבל היה נראה להם שהילד אותו הם רואים בכיתת התלמוד תורה הוא לא אחר מאשר הרב קוק בכבודו ובעצמו. "לזה לא צפיתי..." לחשה מורי באזנו של אחיה התאום. אורי המשיך להתבונן בנעשה בלי לדבר. הילד החביב אחז בידו מקל ונשא תיק על גבו. אחריו עמדו בטור ארוך ילדים בני גילו כשמקלות בידיהם ותיקים על גבם. הילד בראש החבורה היה נראה כמנהיג האהוב והבלתי מערער של כלם כששאל בקול: "לאן אנחנו הולכים?" והם ענו פה אחד: "לארץ ישראל!". המשחק המשיך והמשיך. הילדים התקדמו וצעדו ברחבי החדר כשהוא ממשיך לשאל והם עונים לו: "לארץ ישראל!". "זה הספור שהמורה ספרה לנו בכתה ביום הרב קוק" לחשה שוב מורי. "הרב קוק היה משחק עם חבריו שהם עולים לארץ ישראל. תראה איזה מנהיג הוא היה..." תראה איך כלם אהבו אותו כבר כשהיה ילד כל כך צעיר, ותראה מה היה החלום שלו - להגיע לארץ ישראל! התרגשה מורי.

המשך יבוא...

נשמח לשמוע מכם: leoroletzeirim@gmail.com

שיחה בשנים

אורי: המצוות בחג הסוכות קשורות מאד לאדמה ולטבע. אנחנו בונים את הסכה עם סכה שעשוי מחמרים מהטבע, ישנים בחוץ וכמוכן - נוטלים את ארבעת המינים שהם בעצם פרות וענפים הגדלים בטבע. כמה משמח לחג את החג הזה דוקא כאן, בארץ ישראל הקדושה והיפה שלנו!

מורי: אתה יודע, הרב קוק השקיע רבות במצוות ארבעת המינים. כבר כשהיה רב בחוץ לארץ הוא בקש שייבאו לו אתרוגים דוקא מארץ ישראל. כשעלה לארץ הוא עזר לחקלאים כאן, והסביר להם איך לגדל את האתרוגים כך שיהיו כשרים. הוא גם סייע בידם למכור את האתרוגים כדי שיוכלו להתפרנס בכבוד. הרב שמח מאד במצוה הזו, וראה את הקשר המיוחד בין נטילת ארבעת המינים ובין החזרה שלנו לארץ ישראל אחרי שנות הגלות. הוא חבר ספר שלם הנקרא "עץ הדר" שעוסק במצות האתרוג, וכתב באגרת לאחיו שהוא מתפלל שגדול האתרוגים ירבה ויצליח ונזכה לטל מאתרוגי ארץ ישראל בבית המקדש.

בעבר, בקהלות רבות היו קונים ארבעת המינים מארצות שונות, אבל כיום, רצונו של הרב התגשם וחקלאי ארץ ישראל מוכרים אתרוגים כשרים, מהדרים ויפים לכל העולם.

באור צעיר

בראיו"ה ובהתבוננות פנימית

אביטל לוי

בונים עוד קומה

תוך כדי ההתאוששות מהצום, אנחנו אווזים במסמרים ובונים סוכה.

על המעבר החד שבין יום שכולו פרישות וצום לבין בניית הסוכה מדבר הרב קוק בעולת ראי"ה: "על ידי העלגה של יום הפגורים מתרחקים הרבה מהעולם הזה, וצריכים שמיירה מכל מושל כשפוגשים בענייני העולם הזה..." (ח"ב, שס"ז)

ה"פרידה" מהגוף ביום הכיפורים נותנת בנו רושם חזק. אין אוכל, אין שתיה, אנחנו מתפללים שעות ארוכות ומתדמים למלאכים. התהליך הארוך החל כבר בר"ח אלול ועכשיו, מה הלאה?

כפי שאומר הרב, אנחנו צריכים שמירה כי המעבר מימי התשובה לימי המעשה אינו קל. נדמיין את רבי שמעון היוצא מהמערה לאחר שנים של לימוד תורה, כמעט ללא אכילה ושתייה ושורף במבטו את כל מי שעוסק בענייני העולם הזה... אז איך יוצאים מה"מערה" של ארבעים ימי תשובה ותפילה לבניית הסוכה ה"פיזית", בה נאכל, נשתה ואפילו נישן?! איך העולם הזה, שמחוץ לתפילות, מחוץ לבית הכנסת, מתחבר לעולמות הנשגבים שהיינו בהם עד לפני רגע בתפילת נעילה?

מסתבר שהתשובה שמגיעים אליה ביום כיפור זקוקה למדרגה נוספת. קומה זו אנו מקבלים בסוכות.

"התשובה וכל ההליכות המעשיות שלה, עם הרוח הפלילית השולטת בעיקרה במימים המיוחדים לתשובה, עם גדל התועלת שלה לזכר את הנפשות... היא מוכרחת להיות סופגת עמה איזו חלשה... כשמוקמוזים את הרצון, כשנפספים את עז החיים על ידי

הסלידה הפנימית והנטייה לשוב מכל הטא - מתקמוז גם כן הרצון של הטוב, ועז החיים הפהורים מתחלש גם הוא... שבים על פני ימים של שמחת קדש... לקומם את הרצון הטוב ועז החיים הפהור, אז תהיה התשובה שלמה." (אורות התשובה, ט)

ימי חשבון הנפש מעלים אותנו למדרגה מופלאה של קדושה. הם מאפיינים את ימי הרחמים והסליחות אך פוגשים אותנו גם בתקופות אחרות בחיינו. זמנים של רצון להתנתק מהעולם שסביבנו ולהגיע למקום אחר בנפש. התקופות האלו מסייעות לנו לבנות קומה רוחנית משמעותית. אבל - באופן מפתיע, התקיעה של תפילת נעילה היא איננה השיא. וכך גם לא תקופות אלו בחיינו. כפי שאומר הרב, יש בתקופות האלו גם חולשה. הן גורמות לנו להיסתגר בחשבון נפש פנימי שגורם לנו לראות מה לא טוב אצלנו, וכך אנחנו מונעים מעצמנו להשתמש בחלק מכוחות הנפש שלנו. העיסוק בחשבון נפש לא מאפשר לנו להגיע לחדווה וליצירה. הרב מסביר שימי חשבון הנפש מגיעים לשיאם דווקא בחג הסוכות. בימים של שמחה, עשייה, בניה, התעסקות דווקא עם החומריות ועם האוכל והשינה וכל זה מתוך קדושה. כאשר כל כוחות הנפש מתחברים אל הקדושה אנחנו מגיעים אל התשובה השלימה.

הערות, הארות ושאלות יתקבלו בברכה במערכת המדור: leoroletzeirim@gmail.com

ד' ל"שטנץ" אחד. אלא צריך להעשיר ולהשקיע בין בתפילה בין בלימוד ובין במעשים החברתיים, בין בגדול בין בקטן, מפני שכרגע הם השביל שד' פתח בשביל להיפגש איתו.

"בכל דרכיך דעהו... כשהוא עוסק בתפילה אז יבקש את הקב"ה... תפלתו... ולא יבקש את הידיעה בשעה ההיא בעניינים אחרים, כי הקב"ה כבכל שורה מצדו בזו העבודה דוקא... וכשהוא עוסק בתורה ידע שיימצא את הקב"ה... בתורתו ולא באופן אחר. וכן בהיותו עוסק בגמ"ח להיטיב לחברו..."

כשאדם פועל איזה דבר של שלימות, בין במחשבה בין במעשה, צריך לשמח בחלקו ולא ירדהף או אחר דבר אחר, כי כל העולם פלו מתקפל לפניו אז דוקא בפרט זה". (מוסר אביך פ"ב ב).

פינת הש"ות מחכה לשאלות שלכם! במייל או בקבוצת הווצאפ.

עומר דוידוביץ

שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצת הווצאפ ניתן

לשלוח למייל: omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877

שו"ת "באורות" ?!?

ש. על כל חג אומרים שהוא הכי מיוחד וקדוש. לפעמים אומרים שעל ידי תפילה וצום משיגים הכי הרבה קדושה, ולפעמים אומרים שעל ידי שמחה בחג או לימוד תורה. אז איפה ד' נמצא הכי הרבה?

ת. ספר הכוזרי מביא על שאלה זו את משל התרופות, שלעיתים לחולה שקיבל תרופה מסוימת נדמה שכיון ששתי טיפות עשו לו טוב, אם הוא ישתה בקבוק שלם יהיה לו ממש טוב... כך גם לגבי המצוות, לכל דבר טוב יש את המינון המתאים והנכון שנתן לנו הקב"ה. "שאינו לנו אפלו מדה אחת בעולם שלא תהיה הקיצוניות מוקתה" (אגרות הראי"ה ח"א כ).

יתירה מזאת, הרב קוק מסביר שד' מתגלה במלואו גם בדברים הגדולים וגם בדברים שנראים קטנים, וחשוב לא לצמצם את

שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצת הווצאפ ניתן לשלוח למייל:

omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877

רוצים לקבל את המדור אליכם לווצאפ? רוצים לשלוח שאלות למדור השו"ת?

קבוצת ווצאפ שקטה לקבלת העלון ושתי קבוצות פתוחות לדיונים.

סרקו ובחרו את הקבוצה הרצויה... מחכים לכם!

השקעה שעוד ילמדו עליה

דירות 2 חד' החל מ- 699,000 ₪

GITAM BBDO

יש השקעות שאסור לכם לפספס!
הזדמנות אחרונה להשקעה מעולה
בדירות סטודנטים להשכרה, במתחם
הנחשק פרי פלייס ברחובות. המתחם,
הסמוך לפארק המדע, יכלול גם שטחי
מסחר, אולם קונגרסים ובית מלון.

*5066

הדמיה להמחשה בלבד. ט.ל.ח.

רח' הרב צבי יהודה 12 ירושלים | טלפון: 02-6524793
דוא"ל: Mercazarav@gmail.com

אורות אברהם
מוסיפים אור

יוצא לאור ע"י:

כתובת: רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש, נס ציונה | טלפון: 053-9620161 | דוא"ל: orotavraham@eldadperi.co.il | אתר: www.erotavraham.com
עריכה: תודעה יהודית - הרב שי הירש | עימוד ועיצוב: אליגטור עיצובים | מדור הילדים ואור צעיר - כתיבה ועריכה: אביטל לוי והרב עומר דוידוביץ',
איור: רננה אנסבכר | ייעוץ פדגוגי - ד"ר רונאל עטייה ('אורות ישראל')

הגיליון מוקדש לע"נ ר' אברהם בן פריחה ז"ל • רבי שלום בן יקות • ר' יוסף בן תמו ז"ל • ר' יעיש בן אסתר ז"ל • ר' אברהם בן לאה ז"ל
• יואל בן מינדלה ז"ל • סופיה בת בלה